

Barraca 5 de la Carena del Panissar

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Vessant sud-oest de la Morella - Carena del Panissar
Alçada: 534

Coordenades:

Latitud: 41.65665
Longitud: 1.92657
UTM Est (X): 410624
UTM Nord (Y): 4612212

Classificació

Número de fitxa 08179 - 416
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A002000020000OW
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dt., 16/04/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada al nord del municipi de Rellinars, en el vessant hidrogràfic esquerre d'una de les torrenteres que neixen a l'obaga de la Morella, i donen naixement al torrent de la Font del Càntir. L'accés es fa pujant cap el coll de la Morella. Deixar el Camí Ral i trencar a mà esquerra, de seguida per un camí que volta el turó uns nou-centes metres buscant a mà esquerra un accés que permeti arribar fins a la construcció. Es tracta d'una construcció del tipus aèria, adossada al marge, de planta circular que mesura 2,10 m de diàmetre interior. La porta, orientada al sud-oest, té els muntants inclinats, amb una sola llinda, plana. Mesura 0,90 m d'alçada per 0,45 m d'amplada central. El gruix dels murs oscil·la entre els 0,45 m i els 0,50 m. la coberta és de falsa cúpula, realitzada per aproximació de filades. L'alçada, a l'interior és d'1,95 m. A l'exterior, la mica de terra que conserva procedeix del mateix marge on a més de l'herbassar s'hi han arrelat perillosament varis peus de romaní. Té caramull. Ha perdut gairebé la totalitat de les lloses de pedra plana que conformen el voladís (alçada davant de la porta d'1,10 m), que protegeix la corona de les filtracions d'aigua de pluja. A l'interior hi ha un tinell o fornícula situat per sota de l'arrencada de la volta. Mesura 0,40 m d'amplada per 0,45 m d'alçada per 0,45 m de fons. Té una espitllera orientada al nord-oest.

Observacions:

Aquesta barraca ha estat localitzada gràcies al treball de Claudi Perarnau i ha estat incorporada a l'inventari de l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca amb el número 19647, en data posterior al treball de camp del Mapa de patrimoni cultural i natural del municipi.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat. RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans. RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres. SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43. SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa. SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52. SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

